

RNI MAHMAR

36829-2010

ISSN- 2229-4929

Peer Reviewed

Akshar Wangmay

International Research Journal

UGC-CARE LISTED

Special Issue-V, Volume-IV

Current Scenario in Languages, Social Sciences, and its
Impact on Social Development

March 2022

Chief Editor:
Dr. Nansaheb Suryawanshi

Executive Editor:
Prof. Dr. D. S. Tikate
Principal
Deshbhakta Sambhajirao Garad
Mahavidyalaya, Mohol (Solapur),

Address
'Pranav', Rukmenagar,

17	भारतीय मासेमारीचे स्वरूप : एक भौगोलिक अभ्यास		
18	भाषा, सामाजिक विज्ञान आणि त्याचा प्रभाव मधील वर्तमान परिस्थितीसामाजिक विकासावर	प्रा. डॉ. हरी साधु वाघमारे	69-74
19	लोहा तहसिलमधील आठवडी बाजार केंद्रे : एक भौगोलिक अभ्यास	राजेश भेंडारकर	75-77
20	जागतिक तापमान वृद्धीचा हवामानावर होणारा परिणाम	दत्ता ग. गायकवाड, पयल अ. स्रडके, व्यंकटेश व. यन्नावार	78-82
21	वेदकुमार वेदालंकार : हिंदी अनुवाद में योगदान	निरीश टी. पंचभाई	83-87
22	पाण्याची शुद्धता व जलप्रदूषण - एक भौगोलिक अभ्यास	डॉ. कृष्णात आनंदराव पाटील	88-90
23	भालचंद्र नेमाडे यांची लेखनशैली : काही निरीक्षणे	प्रा. डॉ. गायकवाड एस.एम	91-95
24	2019 ची महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुक स्थिती आणि वास्तव	प्रा. डॉ. विजय रूपराव राऊत	96-99
25	सिध्दरामेश्वरांच्या मराठी अनुवादीत वचनांतील तत्वविचार	प्रा. डॉ. विक्रमराव नारायणराव पाटील	100-103
26	इक्कीसवीं सदी की हिंदी कविता के परिप्रेक्ष्य में आंबेडकर दर्शन	डॉ. प्रवीण कारंजकर	104-108
27	बाल विज्ञान साहित्याचे स्वरूप व संकल्पना	सागर रघुनाथ कांबळे	109-112
28	बसवेश्वरांच्या अनुवादीत वचनसाहित्यातील लोकाचार	जाधव साळूबाई अरूण	113-115
29	बौद्ध दर्शन में सद्गुण-एक दार्शनिक विश्लेषण	डॉ. प्रवीण कारंजकर	116-119
30	शीर्षकों का अनुवाद	डॉ. रीतु कुमारी	120-123
31	किन्नरों के साहित्य का पर्यावरणीय अलोचनात्मक अध्ययन	प्रा. जगताप नवनाथ रघुनाथ	124-125
32	'सत्तांतर' या कादंबरीचे बाह्यीन मूल्यमापन	डॉ. भरत जाधव	126-130
33	अनुवाद विज्ञान की संकल्पना	प्रा. दादा नारायण यमगर	131-132
34	साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया	प्रा. डॉ. दत्तात्रय सदाशिव अनारसे	133-135
35	हिंदी साहित्य और विमर्शता	प्रा. डॉ. दिपक कुंडलिक रिटे	136-140
36	पत्रकारिता की हिंदी: एक मंथन	प्रो. अनिल मनोहर जाधव	141-142
		डॉ. दिलीप कोंडीबा कसबे	143-145

बसवेश्वरांच्या अनुवादीत वचनसाहित्यातील लोकाचार

डॉ. प्रवीण कारंजकर

श्री.साईबाबा लोकप्रबोधन कला महाविद्यालय वडनेर जि. वर्धा
Email ID :pkarnjkar@rediffmail.com

सारांश :-

बसवेश्वरांचे वचन साहित्य हे बहुजनांच्या भाषेतून निर्माण झालेले होते. ते सर्वसामान्यांच्या हिताची काळजी घेणारे होते. ते सर्वसामान्यांच्या हिताची काळजी घेणारे होते. ते सर्वसामान्यांच्या हिताची काळजी घेणारे होते. सामान्य अज्ञानांना दिशा देणारे होते. आजपासून आठशे वर्षांपूर्वी त्यांनी रचलेली वचने ही तत्कालीन लोकजीवनाचा, व लोकमानसाचा आरसा होत. त्यात त्यांनी त्यावेळच्या मनुष्यातील गुण दोषांचे वर्णन आपल्या मनातील धार्मिक भाव व्यक्त करताना उपमा, दृष्टांतांच्या रूपानेही योजलेला दिसून येतो. आजच्या प्रमाणेच हे दोष आजपासून आठ शतके आधीही विद्यमान होते हे लक्षणीय आहे. मनुष्य काम, क्रोध, लोभ, मद, मोह, मत्सराने ग्रस्त कसा होता. परस्त्री, परधन यांचे आकर्षण कसे होते. स्वमतांघता क्रोध याला बळी गेलेले पण त्याची जाणीव नसलेले माणसे आपल्याला वचन साहित्यात दिसतात. आपला धर्मविचार व्यक्त करताना त्यांनी सामान्य मनुष्याला त्यांच्यातील दोषांचे दिग्दर्शन योग्य मार्गावर आणण्यासाठी त्यांनी दिलेली ही उदाहरणे असली तरी त्यातून आपल्याला तत्कालीन लोकमानसात डोकावीता येते. यावेळी आजच्या प्रमाणेच त्या काळातही मनुष्यात दोष दिसतात. भौतिक समृद्धीचा आजचा काळ असला तरी हेच दोष आजही आहेत. त्यावेळी ही हीच स्थिती होती यावरून मनुष्य हा बाह्यांगी बदलणारा तथापि मानसिक पातळीवर किंवा अंतरगात फारसा न बदलणारा दिसावा असा तर्क करता येतो.

प्रस्तावना :

आपल्या वचन साहित्याने धर्मविचारांत आणि त्याद्वारे लोकाचारांत बदल घडविणारे समाजसुधारक महात्मा बसवेश्वरांचा जन्म "बाराव्या शतकात" (०१) झाला. बसवेश्वरांचा विचार पुरोगामी होते. "महात्मा बसवेश्वर हे पुरोगामी विचारांचे जनक, आद्य अस्पृश्योद्धारक, स्त्रीमुक्तीचे प्रणेते, श्रमशक्ती व समतेचे पुरस्कर्ते होते." (०२) असे म्हटले जाते. त्यांच्या वचन साहित्यात तत्कालीन लोकजीवन असलेले आहे. सर्वसामान्य माणसाच्या जीवनाचे चित्रण त्यांनी धर्मविचारांच्या अनुषंगाने केलेले दिसते. त्यांचा कालखंड कसा होता हे सांगतांना डॉ. भगवानदास तिवारी लिहितात, "जहाँ आर्थिक विषमता, सामाजिक भेद-भाव, जातीय द्वेष, निरर्थक कर्मकांड, धार्मिक पाखंड, अंधश्रद्धा, रूढीवाद, शोषण, अनाचार, और अत्याचार का बोलबाला था।" (०३) अशा वळी त्यांनी लोकमानसात जागृती केली. याच कारणाने कृष्णा मेणसे म्हणतात. "केशवसूतांनी फुंकलेली तुतारी बसवेश्वरांनी बाराव्या शतकाच जोमाने फुंकली होती" (०४) यावरून त्यांच्या विचारांची आधुनिकता दिसून येत. प्रस्तुत शोधनिबंधात बसवेश्वरांच्या वचनांत तत्कालीन लोकजीवनाच्या संदर्भाच्या आधारे त्यावेळी मानसांत कस चांगले वाईट गुण होते. आणि आजच्या काळातही तिच स्थित कशी आहे यावर प्रकाश टाकण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. बसवेश्वरांच्या वचनांत खोटे बोलणारे, दाहिक, परस्त्रिगमन, परधन अभिलाषा असणारे लोकमानस दिसून येते. आपला विचार प्रकट करण्यासाठी वसवांनी ही उदाहरणे दिली आहेत ती तत्कालीन लोकमानसाला आपल्या समोर उभे करते.

मनुष्य स्वभाव :

मनुष्य स्वभाव कसा असतो तो वर एक दर्शवितो पण प्रत्यक्षात वेगळाच कसा असतो हे बसवांच्या वचनांत दाखविलेले आहे आपल्या एका वचनांत ते म्हणतात-

"धन व्यवहारात शुध्द, प्राणाबबाबत निर्भय
हे कोणास शक्य असे हे?"

गुप्तधन चालून आल्यास कोण न नाकारी
प्रमादाने आल्यास मरण पत्करणारे नसती कोणी

आशारहित, निर्भय शक्य नसे, कुडलसंगम देवा" (०५)

येथे संपत्तीच्या व्यवहारात कित लोक शुध्दचरण करणारे असतात असे म्हणून त्याचे काळातही खोटयामागने संपत्ती मिळाली तर स्वीकारणारे लोक होत हे दिसून येते. स्वतःच्या प्राणाबाबत भय सर्वांनाच त्या काळी असायचे हेही दिसून येते पण प्रत्यक्षात मला कुणाचेही भय नाही अशी वलगणा प्रत्येकजण करायचा एखादयाला गुप्तधन मिळाले तर ते तो घेणारच असा मनुष्य स्वभाव त्या काळातही होतात. एखादयाला चुकीस्तव मृत्युदंड मिळाला तर मृत्युपासून सूटका होण्याची स्वाभाविक ईच्छा त्याच्यात राहणारच असे बसवेश्वर म्हणतात त्यावेळी त्यांनी मानवी मनाचा खोलवर केलेला विचार दिसून येतो. मनुष्य हा आशारहीत असणे शक्य नाही, मनुष्य हा भयरहीत असणेही शक्य नाही. असे बसवेश्वर आपल्या वचनांत म्हणतात. अशाप्रकारे मनुष्य स्वभावाचा त्याच्यातील संपत्तीचे आकर्षण मृत्युची भीती गुप्तधनाची लालसा, शिष्येपासून सूटका, सतत आशा, सतत भीती या मानसिक दुर्गुणांचा आलेखकच वचनात त्यांनी काढलेला दिसतो.

वडीलांची भूमिका :-

आजच्या प्रमाणे बसवकाळातही पितृसत्ताक कुटुंबपध्दतीचे जीवन होते. घरातील सर्व धाकटयांना वळण लावण्याचे त्याला व्यावहारिक दृष्ट्या सक्षम बवविण्याचे कार्य वडीलांना करावे लागत यांसाठी अनेकदा वडील रागवत असे. त्यामागे त्यांचा हेतू अर्थातच आपल्या अपत्याला चुकीची जाणीव करून देणे हाच असावा हे स्पष्ट आहे. बसवेश्वरांच्या वचनांतही कौटोबिक जीवनातील वडीलांच्या या भूमिकेचे वर्णन त्यांच्या वचन साहित्यात आलेले दिसून येते.

"वडील मुलांना बुध्दी सांगतांना,

त्यांच्या चुकास्तव कोपे, परि प्राण न घेई" (०६)

येथे वडील मुलांना वळण लावण्यासाठी त्याला त्यांच्या चुकांची जाणीव करून देण्यासाठी त्यांच्यावर रागवत असल्याचे दिसतात पण त्यांचा प्राण घेत नाही. तमच्या ओळीतील हे उदाहरण देण्यामागे त्यांना शिवभक्त इतर भक्तांना त्यांच्या चका दर्शवितात त्यांना तार करीत नाही हे

RNI MAHIMAR

36829-2010

ISSN- 2229-4929

Peer Reviewed

Akshar Wangmay

International Research Journal

UGC-CARE LISTED

Special Issue-V, Volume-IV

Current Scenario in Languages, Social Sciences, and its
Impact on Social Development

March 2022

Chief Editor:
Dr. Nanasheb Suryawanshi

Executive Editor:
Prof. Dr. D. S. Tikate
Principal
Deshbhakta Sambhajirao Garad
Mahavidyalaya, Mohol (Solapur),

Address
'Pranav', Rukmenagar,

17	भारतीय मासेमारीचे स्वरूप : एक भौगोलिक अभ्यास प्रा. डॉ. हरी साधु वाघमारे	69-74
18	भाषा, सामाजिक विज्ञान आणि त्याचा प्रभाव मधील वर्तमान परिस्थितीसामाजिक विकासावर राजेश भेंडारकर	75-77
19	तोहा तहसिलमधील आठवडी बाजार केंद्रे : एक भौगोलिक अभ्यास दत्ता ग. गायकवाड, परम अ. खडके, व्यंकटेश व. यल्लावार	78-82
20	जागतिक तापमान वृद्धीचा हवामानावर होणारा परिणाम गिरीश टी. पंचभाई	83-87
21	वेदकुमार वेदालंकार : हिंदी अनुवाद में योगदान डॉ. कृष्णात आनंदराव पाटील	88-90
22	पाण्याची शुद्धता व जलप्रदूषण - एक भौगोलिक अभ्यास प्रा. डॉ. गायकवाड एस.एम	91-95
23	भालचंद्र नेमाडे यांची लेखनशैली : काही निरीक्षणे प्रा. डॉ. विजय रूपराव राऊत	96-99
24	2019 ची महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुक स्थिती आणि वास्तव प्रा. डॉ. विक्रमराव नारायणराव पाटील	100-103
25	सिध्दरामेश्वरांच्या मराठी अनुवादीत वचनांतील तत्वविचार डॉ. प्रवीण कारंजकर	104-108
26	इक्कीसवीं सदी की हिंदी कविता के परिप्रेक्ष्य में आबेडकर दर्शन सागर रघुनाथ कांबळे	109-112
27	बाल विज्ञान साहित्याचे स्वरूप व संकल्पना जाधव साळूबाई अरूण	113-115
28	बसवेश्वरांच्या अनुवादीत वचनसाहित्यातील लोकाचार डॉ. प्रवीण कारंजकर	116-119
29	बौद्ध दर्शन में सद्गुण-एक दार्शनिक विश्लेषण डॉ. रीतु कुमारी	120-123
30	शीर्षकों का अनुवाद प्रा. जगताप नवनाथ रघुनाथ	124-125
31	किन्नरों के साहित्य का पर्यावरणीय अलोचनात्मक अध्ययन डॉ. भरत जाधव	126-130
32	'सत्तांतर' या कादंबरीचे वाङ्मयीन मूल्यमापन प्रा. दादा नारायण यमगर	131-132
33	अनुवाद विज्ञान की संकल्पना प्रा. डॉ. दत्तात्रय सदाशिव अनारसे	133-135
34	साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया प्रा. डॉ. दिपक कुंडलिक रिटे	136-140
35	हिंदी साहित्य और विमर्शता प्रो. अनिल मनोहर जाधव	141-142
36	पत्रकारिता की हिंदी: एक मंथन डॉ. दिलीप कोडीबा कसबे	143-145

सिध्दरामेश्वरांच्या मराठी अनुवादीत वचनांतील तत्वविचार

डॉ. प्रवीण कारंजकर

श्री.साईबाबा लोकप्रबोधन कला महाविद्यालय वडनेर जि. वर्धा

Email ID : pkarnjkar@rediffmail.com

सारांश :-

सिध्दरामेश्वर हे बसवकाळातील वचनकार होते. वीरशैव लिंगायताचे वचन भांडार समृद्ध करण्यात त्यांचा महत्वाचा वाटा आहे. तत्कालीन कन्नड भाषेत सिध्दरामेश्वरांनी तत्कालीन लोकजीवन, धर्मजीवन, सांस्कृतिक जीवनाचा संदर्भ देत देत आपले विचार मांडले होते. या विचारांत तत्वज्ञानाचा भाग मोठा दिसतो. त्यांनी मांडलेला तत्वविचार हा शिवदैवत, इष्टलिंग, जंगम, गुरुभक्ती, शरीर व आत्मविचार, एकदैवत, मानवीमुक्ती, मायावाद, ऐहिक जीवनाची बिकटता यावर आधारित आहे. त्यांनी आपले विचार मांडतांना लोकभाषा व लोकजीवनातील संदर्भाचा वापर केल्याने त्यात कर्कशता किंवा कोरडेपणा आलेला नाही. उलट त्यातून वाङ्मयीन सौंदर्य अविष्कृत झालेले दिसून येते हा सिध्दरामेश्वरांच्या तत्वज्ञान प्रचुर वचनसाहित्याचा विशेष मानावा लागतो. त्यांच्या वचनात धर्मविचारांना सुलभ भाषेतून सुलभ प्रतिमा, प्रतिके, अलंकार यातून व्यक्त केलेले आहे. मानवाला स्वमुक्तीचा उपदेश करण्याच्या तळमळीतून ही वचन संपदा निर्माण झालेली आहे. सिध्दरामेश्वरांची ही वचन मराठी अनुवादीत साहित्यात आपले वेगळे स्थान निर्माण करणारे व वेगळी ओळख राखणारी आहेत.

प्रस्तावना :-

बसवकाळातील वचनकार सिध्दरामेश्वर त्यांच्या तत्वज्ञान व वाङ्मयीन गुणांनी संपन्न वचनांसाठी वीरशैव लिंगायत साहित्यात आदराचे स्थान राखून आहे. सिध्दरामेश्वराबाबत वीरशैव साहित्याचे अभ्यासक डॉ. सुधाकर मांगलेवार त्यांच्या "वीरशैव धर्मपंथ इतिहास व तत्वज्ञान" या ग्रंथात लिहितात की त्यांचा जन्म "इ.स.११२७" (१) मध्ये सोलापूर या ठिकाणी झाला. यावरून त्यांचे जन्मस्थान हे आजच्या महाराष्ट्रातील सोलापूर शहर होय हे लक्षात येते व जन्म वर्षाबाबतही शंकांनिरसन होते. त्यांच्या बाबत, "सिध्दरामेश्वरांनी सोलापूरत ६८ लिंगाची स्थापना केली. मठमंदिरे बांधली व आपल्या शिष्यगणांच्या सहाय्याने मोठा तलाव खोदण्याचे कामास सुरुवात केली." (२) असा उल्लेख मिळतो. आजच्या मोठ्या सोलापूर मधील तलाव त्यांनीच खोदलेला आहे, त्यामुळेच त्यांच्या बाबत डॉ. मोगलेवार आपल्या अन्य एका ग्रंथात म्हणतात. "सोलापूर नगरात तलाव खोदून ६८ लिंग स्थापना व ८०० वर्षापूर्वी एक हजारापेक्षा अधिक वधुवरांचा सामुहिक विवाहाचे आयोजन त्यांच्या कर्तृत्वाने कार्याची पावती देतात." (३) यावरूनही त्यांनी सोलापूरत केलेले धर्मकार्य व समाजकार्य यां बाबतची जागृता दिसून येते. सिध्दरामेश्वरांची वचने त्यांच्या जिवनिष्ठेबाबत साक्ष देतात. त्यांची गुरुनिष्ठा, जंगमनिष्ठा अधोखिंत करतात. वीरशैव लिंगायतांचा धर्मविचार सर्वसामान्यापर्यंत त्यांच्याच भाषेत पोहचविण्याचे महत्त्वपूर्ण कार्य सिध्दरामेश्वरांच्या वचनातून सिध्दीस गेलेले दिसते.

मनोनिग्रह-

आध्यात्मिक साधनेत मनावरील नियंत्रणाला महत्त्व आहे. इंद्रियांचे दमण करून त्यांना नियंत्रणात घेणे महत्त्वपूर्ण मानले जाते. यात मनाचाही सामावेश होतो. जो पर्यंत आपण आपले मन ईश्वर भेटीच्या भावाने परिपूर्ण करित नाही तोपर्यंत ईश्वर लाभ शक्य नाही हे सांगतांना ते म्हणतात -

"शरविध्द हरणीसम माझे मन, शंभो
ते दगडधोंडे, फाटेबिटे काही न पाही
भक्तीच्या साखळदंडाते बांधा माझे मन
कपलि सिध्द मल्लिकार्जुना" (४)

डोके गमावलेली हरणी ज्याप्रमाणे जंगलात वेगाने सैरपणे धावत असते तिला दगड, धोंडे, काटे वा अन्य अडथळे दिसतच नाही. त्याप्रमाणे माझे मन झालेले आहे. त्या स्वैर झालेल्या माझ्या मनाला भक्तीरूपी साखळदंडाने बांधावे अशी आर्तविनवणी सिध्दरामेश्वर आपल्या कपलिसिध्द मल्लिकार्जुन दैवताला करतांना दिसतात. अन्य एका वचनातही अशीच प्रार्थना केलेली दिसते.

"पंचेन्द्रियांच्या कुत्रा स्पर्श करण्यांआधी
मन तुमच्या ताब्यांत घ्या हो
शुध्द मन हीन होण्या आधी
तुम्ही शाश्वत होऊन रक्षण करा" (५)

The International Journal Of Analytical And Experimental Modal Analysis

An UGC-CARE Approved Group - II Journal (Scopus Indexed Till 1992)
([https://www.scopus.com/sources?](https://www.scopus.com/sources?sortField=citescore&sortDirection=desc&isHiddenField=false&field=issn&issn=&issn=08869367&_openAccess=c)

[sortField=citescore&sortDirection=desc&isHiddenField=false&field=issn&issn=&issn=08869367&_openAccess=c](https://www.scopus.com/sources?sortField=citescore&sortDirection=desc&isHiddenField=false&field=issn&issn=&issn=08869367&_openAccess=c)

UGC-CARE Group II Journals List: <https://ugccare.unipune.ac.in/site/website/CareList.aspx>
(<https://ugccare.unipune.ac.in/site/Applicant/login.aspx>)

Open Access Journal
A Monthly Publishing Journal

Login User Name: ugccareunipune@gmail.com
Password: 987654321

HOME () CALL FOR PAPERS (CALL FOR PAPERS/) GUIDELINES (GUIDELINES/) PROGRAMS (PROGRAMS/) VOLUME XIII - ISSUE-IV-APRIL- 2021
ARCHIVES (ARCHIVES/) EDITORIAL BOARD (EDITORIAL BOARD/) CONTACT (CONTACT/)

1. Rice Grain Detection with Machine Learning Using SVM Classification
(<https://drive.google.com/file/d/1td11-KLlSxTqAoAv54Cejdc19kUIMPS/view?usp=sharing>) K Keerthi, Mogal Sona, D Hari Chandana, M Harshitha, T Brahmaiah; QIS College of Engineering & Technology
Page No: 1-10
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859599 (<https://drive.google.com/file/d/1td11-KLlSxTqAoAv54Cejdc19kUIMPS/view?usp=sharing>)
2. Analysis Modelling & Simulation of grid connected STATCOM
(<https://drive.google.com/file/d/1j1nDaAGD7cUoKqNSnLQhesf2wbGpyKuQ/view?usp=sharing>) Dr.N.V.Subba Rao; Anu Bose Institute of Technology, Paloncha, India
Page No: 11-17
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859600 (<https://drive.google.com/file/d/1j1nDaAGD7cUoKqNSnLQhesf2wbGpyKuQ/view?usp=sharing>)
3. An Implementation of SSSC-Based Power Flow Enhancement in Transmission Lines
(<https://drive.google.com/file/d/1q2018D1jV5xCxiRk6xbWkjAedMU8R0EL/view?usp=sharing>) Dr.N.V.Subba Rao; Anu Bose Institute of Technology, Paloncha, India
Page No: 18-26
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859601 (<https://drive.google.com/file/d/1q2018D1jV5xCxiRk6xbWkjAedMU8R0EL/view?usp=sharing>)
4. EMOTIONAL ANALYSIS USING TWITTER DATA DURING PANDEMIC SITUATION: COVID-19
(<https://drive.google.com/file/d/1SgKYihRbIKWK6r0KqwFPQxw7zgCgaOLt/view?usp=sharing>) Davood Hasan Khan, Dr. Md. Ateeq Ur Rahman, Dr. R. Jothikumar; SCET, Hyderabad, TS, India
Page No: 27-30
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859602 (<https://drive.google.com/file/d/1SgKYihRbIKWK6r0KqwFPQxw7zgCgaOLt/view?usp=sharing>)
5. To study the efficacy of Rakta pachak yog (Herbal formulation) in Dooshivishjanya Vicharchika (Eczema due to Cumulative toxicity)
(<https://drive.google.com/file/d/1fjoPOW3LDyIWufbmoK0OcJe83ra-0bge/view?usp=sharing>) Pradeep Patil, Sudarshan Hande, Vishal Kulkarni, Amit Mujumdar; D Y Patil Deemed to be University School of Ayurveda
Page No: 31-39
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859603 (<https://drive.google.com/file/d/1fjoPOW3LDyIWufbmoK0OcJe83ra-0bge/view?usp=sharing>)
6. Comparative Analysis of Optimization Techniques in Wind Farm Layout Optimization
(https://drive.google.com/file/d/1rEerbH_EH4EGZLp3ApFhEkp5aSnCAe8X/view?usp=sharing) Gulshan Katre, Prof. Radharaman Shah; Tulsiramji Gaikwad Patil College of Engineering & Technology Nagpur, Maharashtra
Page No: 40-52
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859604 (https://drive.google.com/file/d/1rEerbH_EH4EGZLp3ApFhEkp5aSnCAe8X/view?usp=sharing)
7. Study and Simulation of AC/DC Microgrid with Wind and Solar Energy Source
(<https://drive.google.com/file/d/1DSdq7-zSHpxYmawwdGIG6DXadbzIhmQ/view?usp=sharing>) Shraddha Y. Tembume, Prof. Sneha Tibude; Abha Gaikwad Patil College of Engineering Nagpur, India
Page No: 53-56
DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14102.200001.0156859605 (<https://drive.google.com/file/d/1DSdq7-zSHpxYmawwdGIG6DXadbzIhmQ/view?usp=sharing>)
8. A Review on DIABETES: A GLOBAL CRISIS AND IT'S HERBAL REMEDIES
(https://drive.google.com/file/d/13fkUDzK0379J4zHtmVE_0d6y6wtGmuz5/view?usp=sharing) Dr. Neelam Charles, Dr. Anurag Kulkarni, Dr. Prabhakar Rudrasagar, Dr. Syed Shahab Ahmed, Ms. Deepshikha Gunwan, Ms. Khushbu Vaidhya; Sri Satya Sai University of Technology and Medical Sciences, Shri Saibaba Lok Pradhana Arts College Wadner, Government Medical College, Ratlam (M.P.)

Principal
Shri Saibaba Lok Pradhana
Arts College Wadner
Government Medical College, Ratlam (M.P.)

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596651 (https://drive.google.com/file/d/1DKP5maVvGZ3Fii9GjEC3xqa_eduSN_w/view?usp=sharing) K.Aravindkrushna, Dr.Malaji Sushama; JNTUH College of

123. A Capacitor Voltage-Balancing Method for Four-Level Voltage- Source Inverter

(<https://drive.google.com/file/d/14IN6f-N7Qe4rGHMR85e1FSMGlz4hPD4t/view?usp=sharing>) K.VENKATA SIVARAO, K.ASIIOK KUMAR; ESWAR COLLEGE OF ENGINEERING, NARASARAOPET, AP, INDIA

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596652 (<https://drive.google.com/file/d/14IN6f-N7Qe4rGHMR85e1FSMGlz4hPD4t/view?usp=sharing>)

124. COVID-19 Diagnosis and Treatment Analysis Using Deep Learning

(https://drive.google.com/file/d/1IVfB8cmImOTH6cC92mM_7R7BNC6qQb0p/view?usp=sharing) R.SREENIVASULU, B.CHARISHMA; Srinivasa Institute of Technology and Science, Kadapa, AP

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596653 (https://drive.google.com/file/d/1IVfB8cmImOTH6cC92mM_7R7BNC6qQb0p/view?usp=sharing)

125. A 25-Year Clinical Study of The Concept of Human Development

(https://drive.google.com/file/d/1XhriN6qA_OUfxgXTqJdMQJIR6Xy9muDr/view?usp=sharing) Dr. Vitthal Ghinmine; Shri Sai Baba Lok Prabodhan Kala College Wadner Dist. Wardha

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596654 (https://drive.google.com/file/d/1XhriN6qA_OUfxgXTqJdMQJIR6Xy9muDr/view?usp=sharing)

126. DESIGN OF LOW LEAKAGE AND DATA RETENTION IN TCAM CELL BASED ON PACKET ROUTING SYSTEM BY USING SRAM

(<https://drive.google.com/file/d/1smotpOUv6h7gGGHkpGtdg8gzvPj4xe58/view?usp=sharing>) JUPUDI KAMALA PRIYA, DONE SRIDHAR; RAMACHANDRA COLLEGE OF ENGINEERING NH-16 BYPASS ROAD, VATLURU (V, ELURU, ANDHRA PRADESH 534007.

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596655 (<https://drive.google.com/file/d/1smotpOUv6h7gGGHkpGtdg8gzvPj4xe58/view?usp=sharing>)

127. A STUDY ON AWARENESS OF CRYPTO CURRENCY WITH SPECIAL REFERENCE TO COIMBATORE CITY

(<https://drive.google.com/file/d/1ErRaLP6VwQ7gKN5uZ2NpEatBcFlqIi/view?usp=sharing>) Dr. R. DEVI PRASANNA, P. ANUNCIA GABRIELA. P JONA JENNIFER; Nirmala College for Women, Coimbatore

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596656 (<https://drive.google.com/file/d/1ErRaLP6VwQ7gKN5uZ2NpEatBcFlqIi/view?usp=sharing>)

128. Analysis of High frequency AC power by switched capacitor multi level inverter

(https://drive.google.com/file/d/1peOQ-XA4o6SIdSHFSyW6-fALpt1hGF_q/view?usp=sharing) K.Aravindkrushna, Dr.Malaji Sushama; JNTUH College of Engineering, Hyderabad, India

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596657 (https://drive.google.com/file/d/1peOQ-XA4o6SIdSHFSyW6-fALpt1hGF_q/view?usp=sharing)

129. A Conceptual Framework of IT Employees Training Methods and Job Performance

(<https://drive.google.com/file/d/1OT2H62lyHwp19IV8pqRsCSOY-CT3AP2T/view?usp=sharing>) Ramesh D and Dr. N.Mohan; Bhurathiar University, Coimbatore

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596658 (<https://drive.google.com/file/d/1OT2H62lyHwp19IV8pqRsCSOY-CT3AP2T/view?usp=sharing>)

130. STATISTICAL MACHINE LEARNING CLASSIFICATIONS ON PROSTATE CANCER DATASET

(<https://drive.google.com/file/d/1-sDD3mdnZdZlshcmB4DovmJVisOSig5E/view?usp=sharing>) K.Ramakrishna Reddy, Dr.G.N.K.Suresh Babu; Acharya Institute of Graduate Studies, Bengaluru

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596659 (<https://drive.google.com/file/d/1-sDD3mdnZdZlshcmB4DovmJVisOSig5E/view?usp=sharing>)

131. A Study of Implementation of Right To Information Act, 2005 in Assam

(https://drive.google.com/file/d/1-2hfdy3pFjIKLN_5kVdd_-78TcZOE1A8/view?usp=sharing) Jayashree Sarma ; Kumar Bhaskar Varma Sanskrit & Ancient Studies University, Priti Bora; Gauhati University, Guwahati-14, Assam.

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596660 (https://drive.google.com/file/d/1-2hfdy3pFjIKLN_5kVdd_-78TcZOE1A8/view?usp=sharing)

132. Awareness about Government Schemes among Tribal Women In Virádhunagar District

(<https://drive.google.com/file/d/117aw44A1z0lKNLJAYoIrfWDLWyeE0IMQq/view?usp=sharing>) Dr. V. Karthikai Selvi, Sivakasi and M. Muthupandi; Ayya Nadar Janaki Ammal College

DOI:18.0002.IJAEMA.2022.V14I02.200001.01568596661 (<https://drive.google.com/file/d/117aw44A1z0lKNLJAYoIrfWDLWyeE0IMQq/view?usp=sharing>)

133. IMAGE CLASSIFICATION USING MACHINE LEARNING

(https://drive.google.com/file/d/1QuSlqbnymGPKWzWjPeEqIRVQ2QnD_IPs/view?usp=sharing) Neelam Sai Kiran, M. Nandini, Tejaswini, Sd. Arief. N. Tejaswini; Qis College of Engineering and Technology, Andhra Pradesh, India

Principal
Shri Saibaba Lok Prabodhan
Kala College, Wadner

A 25-Year Clinical Study of The Concept of Human Development

Dr. Vitthal Ghinmine
Head of the Department of Economics
Shri Sai Baba Lok Prabodhan Kala College Wadner
Dist. Wardha
E-mail: vghinmine1980@gmail.com
Mo.No. 9689642449

Preface:

The Human Development Index was formulated in 1990 by the United Nations Development Program. Mahbub-ul-Haq, Dr. A group of human development indicators has been developed under the leadership of Amartya Sen, an economist. And since then the World Human Development Report has been published regularly every year. The Human Kicks Index has developed a new measure to measure the economic and overall development of a country. By this measure, the concept of human development came into being to measure the holistic development of the population of any country globally. The concept of human development is that the people of that country are the real wealth of that country. Based on this sentence. The Human Development Report is published by the United Nations Development Program. Each year, new solutions are proposed, taking into account new concepts. This concept is reviewed in the present dissertation.

Human Development:

Human development is a combination of the struggle for the three most important aspects of life, education, health and livelihood, and its fulfillment. " Or the process of expanding the range of opportunities available to people is human development. "

In short, the basic goal of human development is to provide people with education, health and employment opportunities and thereby broaden their horizons. At the same time, everyone is expected to enjoy the rights of political freedom, protection of human rights and protection of property. Human development includes gender equality, economic equality and cultural equality, all are expected to have equal opportunities and only certain problems are expected to be solved.

The 1990 Human Development Report sets out three key criteria for human development.

- 1) Health: Long and healthy life or average life expectancy from birth
- 2) Education: Availability of knowledge a) Literacy rate b) Academic achievement.
- 3) Income: The standard of living is the per capita income required to live a good life.

RNI MAHIMAR

36829-2010

ISSN- 2229-4929

Peer Reviewed

Akshar Wangmay

International Research Journal

UGC-CARE LISTED

Special Issue-V, Volume-II

Current Scenario in Languages, Social Sciences, and its
Impact on Social Development

March 2022

Chief Editor:

Dr. Nansaheb Suryawanshi

Executive Editor:

Prof. Dr. D. S. Tikate

Principal

Deshbhakta Sambhajirao Garad

Mahavidyalaya, Mohol (Solapur),

Address

'Pranav', Rukmenagar,

Thodga Road, Ahmedpur, Dist- Latur 413515 (MS)

50	Indian Folklore Culture Neelamma Hattalli	174-176
51	Land Use/ Land Cover Changes Along State Highway 27 From Pune city to Ahmednagar City, Maharashtra, India Mr. V. M. Pagar, Dr. V. R. Veer	177-182
52	Class Inequality through Apartheid in Disgrace Dr. Nitesh Nilkanthrao Telhande	183-186
53	Painful Recount of Woman in Urmila Pawar's <i>The Weave of My Life: A Dalit Woman's Memoirs</i> Prof. Santosh Dadu Ghangale, Dr. Vaishali S. Pradhan	187-189
54	Status Of Workers In The Shetkari Vinkari Sahkari Soot Girmi Ltd (Islampur) Mr. S. A. Gaikwad, Dr. B. S. Jadhav	190-193
55	Make In India: Success Or Failure A Critical Analysis Dr. Balaji Vithalrao Dakore	194-196
56	Change Of Consumer Behavior In The Post Covid-19 Period Shanurkumar Ganiger	197-199
57	Dr. B. R. Ambedkar And His Educational Philosophy Sanjeevakumar Ganiger	200-202
58	Reading Parameters And Construction of Language Proficiency For Second Language Learners - A Study Sanjeev Arjunappa Madarakhandi	203-205
59	A Study On Women Entrepreneurship Development In India And Karnataka State Sneha J, Dr. Chalwadi C. I.	206-209
60	Occupational Health Issues Among Women In Unorganized Sector Reshma M. Shaikh, Professor R. Sunandamma	210-212
61	Mahatma Phule's Thought on Women Dr. Vikramrao Narayanrao Patil	213-214
62	A Study Of National Rural Health Mission In Kolhapur District Smt. Sonali B. Kumbhar	215-218
63	Distribution Of Forest In Satara District: A Geographical Analysis Dr. T.P. Shinde	219-222
64	Dr. Babasaheb Ambedkar's Views On Democracy Dr. Ashok Bheemasha	223-225
65	Environmental Politics In India: An Observation Maheshwari Siddaram Channappagol	226-230
66	Evaluation Of Traditional Culture Of Tribal Women Dr. Ms. Pallavi L. Tagade, Prof. Aparna S. Dhoble	231-234
67	A Study of Academic Stress among Muslim Girl Students attending High Schools Farhat Jahan Mehboob, Dr. S.A. Kazi	235-237
68	Assessment of Wild Animal Interference on Agriculture in Parts of Western Ghats: A Geographical Approach Mr. Dhiraj V. Patil, Prof. (Dr.) Sambhaji D. Shinde	238-240
69	Geographical Distribution Of Scheduled Caste Population In Kolhapur District Mr. Siddharth S Ghoderao, Prof. (Dr) Suresh.K Pawar	241-243
70	Atpadi: An Emerging Renowned Market Center For Pomegranate In Sangli District Mr. Sachin Bajarang Jadhav, Dr. Subhash Shivappa Kothavale	244-248
71	Flood Water Analysis In Krishna River: A Case Study Of Satara District (Maharashtra) Dr. S. M. Mulani	249-251
72	Relief And Management Of Drought: A Case Study Of Manganga River In Solapur District (Maharashtra) Dr.S.M.Mulani	252-254

Class Inequality Through Apartheid In Disgrace

Dr. Nitesh Nilkanthrao Telhande

Head, Department of English, Assistant Professor, ShriSaibabaLokPrabodhanArts College Wadner,
Tah. -Hinganghat, Dist.- Wardha (M.S.)
niteshtelhande@gmail.com

Abstract: -

The Present research topic is selected to study the problems of class inequality through apartheid, such as the White government policy against Black and subordinate condition of Black people in the novel, Disgrace. Also, it is selected to bring out, how the white government of South Africa has the dominance over black people. It studies alienation, outsider, meaninglessness and ghetto life of Blacks in this novel of J. M. Coetzee. It tries to research Whites' government policy against Blacks. Apartheid is a system of legal racial segregation, which dominated the Republic of South Africa from 1948 until 1994. The discrimination was seen in having priority housing, jobs, education and political power. This bad impact of apartheid has been showed in this research paper. It studies every nexus of novel of J. M. Coetzee. It discusses, how apartheid system to decline Black people society. Need of research paper, apartheid and white government's policy should be understood by people, which is dangerous for country development. It can help to reader to learn Whites' worst policy, which keeps segregation to black people from society. Apartheid is the really bad condition of African Society, which is depicted through research paper. In fact, this is a resume of the research and contributes in the field of research studies.

Introduction:

The Present Research Paper studies the novel "Disgrace" of J M Coetzee with apartheid perspective in class inequality. It tries to research Whites' government policy against Blacks. Apartheid is a system of legal racial segregation, which dominated the Republic of South Africa from 1948 until 1994. Historically, it emerged from policies of racial segregation which had been practiced, since the first Europeans the Dutch followed by the British settled in South Africa in the seventeenth century. The official justification underlying apartheid is that each race rigidly divided into 'Whites' (all Europeans), Bantus or 'Blacks', 'Colored's (People of mixed race), and 'Asians' (Indians and Pakistanis who had been brought to South Africa as laborers).

Apartheid means 'apartness' or 'separateness' and literally meaning is 'apart-hood'. Oxford Dictionary defined as;

"An official policy of racial segregation formerly practiced in the Republic of South Africa, involving political, legal, and economic discrimination against nonwhites." Hornsby (2010)

It is a policy or system of segregation or discrimination on grounds of race. Various races were separated into different regions. There were discriminations in having priority housing, job, education and political power.

The Present Research Topic is selected to study the problem of apartheid, the White government policy against black and subordinate condition of Black people in this novel of J. M. Coetzee. Also, it is selected to bring out, how the White government of South Africa has the dominance over non-white people.

Disgrace (1999):

Disgrace is a novel by J. M. Coetzee published in 1999. It won the Booker Prize like many of his novels, it takes place in his native South Africa that for many years was ruled under a system of racial segregation called Apartheid. It takes place only several years after the end of Apartheid, and as a result, knowing a little bit about the geography and systems of Apartheid are really helpful in understanding the undertones through this novel. It begins in the far Western reaches of South Africa in Cape Town, where David Lurie is a professor of English at the University who is a protagonist of this novel. Cape Town was generally considered to be part of 'white' South Africa during Apartheid. In this novel, we see it as being more developed and cosmopolitan. When David leaves to go to live with Lucy in Salem, he is headed to a completely different part of the country, the Eastern Cape, which was long considered to be part of non-white South. He goes from Cape Town to the Eastern Cape, he is not just leaving the city and entering the country. He is also traveling from a place that is secure for him, with fewer racial tensions, to a place where for decades systematizes segregation has oppressed, their opinions of others. While there are very few discussions of race in the novel, there is special attention paid to power dynamics, most especially between men and women, male and female, whites and non-whites that echo the history of oppression and submission dictated by the setting.

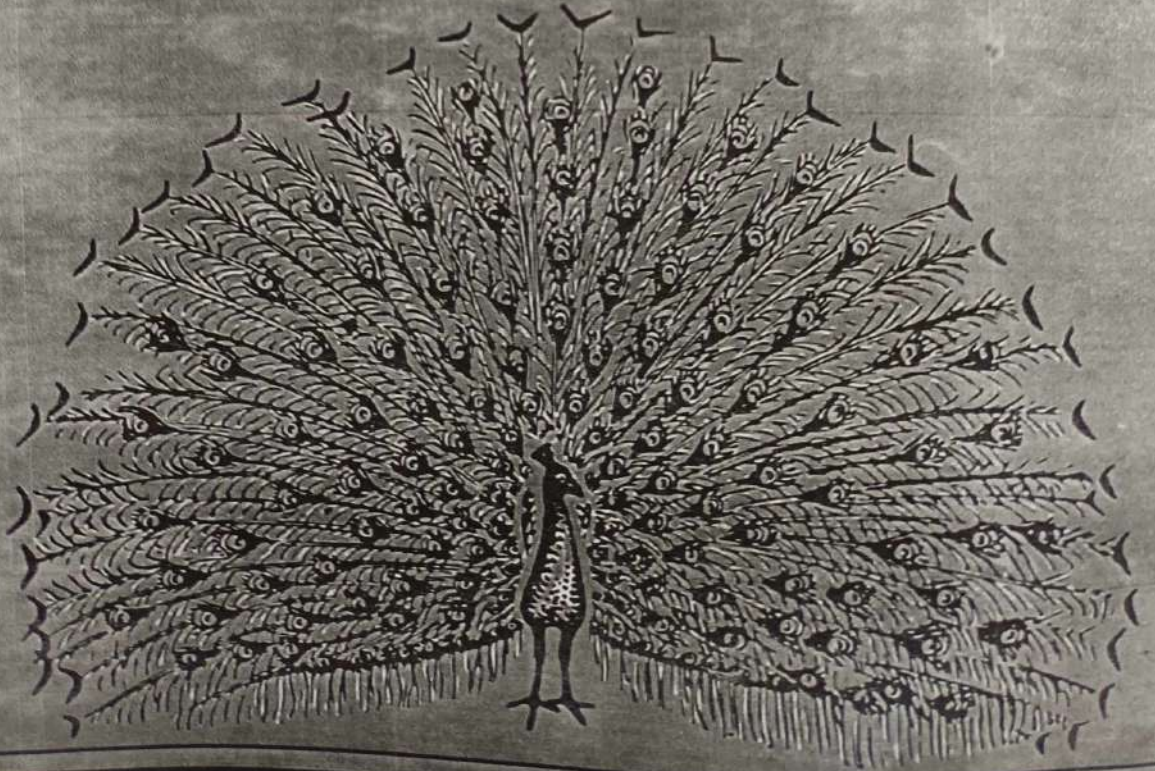
ISSN NO. 2231-4059 (PRINT)

UGC Care Group -1 Journal

भाषा आणि जीवन

(विशेषांक)

वर्ष— ३९ संख्या. —०४
ऑक्टोबर — डिसेंबर २०२१

7.	समाजशास्त्रातील ज्ञानार्जनाचे स्रोत : एक चिकीत्सा	डॉ. ओमप्रकाश आप्ठनकर	85
18.	विदर्भ राज्याची मागणी व जनतेची भूमिका	डॉ. रायन ज्यं. महाजन डॉ. संदीप तुंडूरवार डॉ. शरद सांबारे	89
19.	भारतीय तत्त्वज्ञानातील ज्ञानाचे स्रोत	प्रा.डॉ.श्रीडगे विजय सोपानराव	94
20.	न्यायदर्शनातील अनुमान प्रमाण-स्वरूप व प्रकार	प्रा.सौ.जयश्री तांबे	100
21.	ज्ञानाच्या स्रोतात जैन दर्शनातील अनुमान प्रमाणाचे महत्त्वपूर्ण योगदान	प्रा. वर्षा जये	103
22.	वैयक्तिक आणि सामाजिक स्तरावरील पर्यावरणविषयक उपक्रमाचा अभ्यास	डॉ.महादेव विष्णू मत श्रीमती शिवकन्या निवृत्तीराव कंदेरकर	108
23.	समाजसुधारक संतश्री गाडगे महाराज	प्रा. योगेश मारोती करवाडे	112
24.	संगीत उपासनेचा मानवी जीवनावर होणारा सकारत्मक परिणाम	प्रा. वैखरी वज्रलवार	118
25.	'भारतीय दर्शनातील शब्द प्रमाण'	डॉ. नरेंद्र वसंतराव रघटाटे	121
26.	ज्ञानशास्त्र.. एक आढान	प्रा.रजनी आनंदराव काळे	128
25.	जागतिकीकरण आणि भारत	डॉ. अजय नानाजी सरटकर	132
26.	"दिल्ली सल्तनत काळातील चलन (मुद्रा) व्यवस्थेचे स्वरूप"	ज्योती पि. बोबाटे प्रा. डॉ. दशरथ धर्माजी आदे	135
27.	नॅक मूल्यांकनात ग्रंथालयाची भूमिका	डॉ. किशोर मो. दुमणे	142
28.	समकालीन भारतीय शिक्षणाची अवस्था : एक ऐतिहासिक अध्ययन	प्रा.डॉ. अरविंद म. पुनवटकर	145
29.	प्रधानमंत्री इंदिरा गांधीचे गटनिरपेक्षता घोरण व भारत - सो. रशिया संबंध	डॉ. माधुरी नीतीन देवतळे	151
30.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि भूमिहीन चळवळ :- ऐतिहासिक अध्ययन	प्रा. डॉ. पंकज वा. मुन	158
31.	गडचिरोली जिल्ह्यातील राष्ट्रीय मूल्यांकन प्राप्त महाविद्यालयातील ग्रंथालय सेवा आणि उपमोक्षा समाधान : एक अध्ययन.	प्रा. डॉ. संजय फुलझेले	163
32.	समाजमाध्यमांची ग्रंथालयातील भूमिका	प्रा. डॉ. प्रविण रावसाहेब माने	169
33.	झाडीपट्टी रंगभूमीचे मौलिक योगदान	प्रा.डॉ. राजकुमार रघुनाथ मुसणे	174
34.	गडचिरोली जिल्ह्यातील अनुसूचित जमातीच्या शेतत्यांच्या कृषीविषयक समस्यांचे चिकित्सक अध्ययन.	प्रा. डॉ. रवी मुरलीधर शास्त्रकार	178

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि भूमिहीन चळवळ :-

ऐतिहासिक अध्ययन

प्रा. डॉ. पंकज वा. मुन

श्री. साईबाबा लोक प्रबोधन कला महाविद्यालय,
वडनेर, ता. हिंगणघाट, जि. वर्धा

सारांश :-

भारतासारख्या कृषीवर आधारित देशात जमिनीच्या मालकी हक्काला आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक दृष्टीने अत्यंत महत्त्व आहे. स्वातंत्र्यपूर्व कालीन व स्वतंत्रानंतरच्या काळातील दलित चळवळीचे मुख्य विषय अस्पृशतेबरोबर शेतमजुर व भूमिहीन शेतमजुरांशी संबंधित आहे. दलित मुक्तिलढ्यात भूमिहीनांची चळवळ हे महत्त्वाचे पर्व मानल्या जाते.

प्रस्तावना :-

इ. स. 1920 नंतर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दलित चळवळीला वैचारिक अधिष्ठान प्राप्त करून दिले. देशाला सामाजिकदृष्ट्या व आर्थिकदृष्ट्या विकसित करण्यासाठी महत्त्वपूर्ण क्रांतिकारी विचार मांडले. आर्थिक समता प्राप्त झाली तरच राजकीय स्वातंत्र्याला अर्थ राहिल असे डॉ. आंबेडकरांचे मत होते. भारत कृषीप्रधान देश आहे, परंतु प्रत्यक्षात शेतीमध्ये राबणारे शेतकरी निव्वड काबाळ कष्ट करीत आहेत. त्यामुळे त्यांचे जीवन दुःखी बनले आहे. अशा भूमिहीन शेतकऱ्यांची पिळवणुकीतून सुटका करण्यासाठी डॉ. आंबेडकरांनी क्रांतिकारी विचारांची मांडणी करून लढा दिला.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे भूमिहीना संदर्भातील विचार व कार्य :-

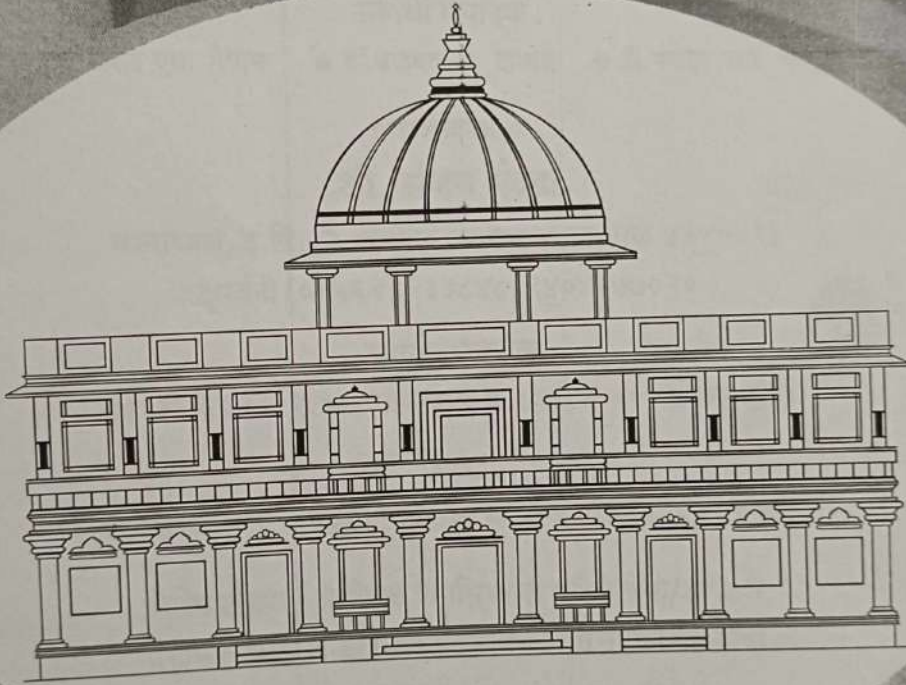
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सुरुवातीपासून शेतमजुर, कष्टकरी, भूमिहीन यांच्या स्थितीत सुधारणा घडविण्यासाठी संघर्ष सुरू केला होता. गाव खेड्यातील अस्पृशांच्या आर्थिक व सामाजिक अशा दुहेरी समस्या होत्या. अस्पृशांच्या आर्थिक प्रगतीसाठी सरकारच्या मालकीतील पडीक जमिनी अस्पृशांना प्राप्त करून देण्यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले.

डॉ. आंबेडकरांच्या अस्पृशोदधार चळवळीची सुरुवात महाड सत्याग्रहापासून झाली. महाड येथे कुलाबा जिल्हा बहिष्कृत परिषदेमध्ये 19 मार्च, 1927 रोजी डॉ. आंबेडकरांनी अस्पृशांना शेतीकडे वळण्याचा सल्ला दिला, दुसरा धंदा जो मी आपणास सुचविला आहे, तो शेती आहे. हा धंदा सुचविण्याचा माझा हेतु असा आहे की, "आपल्या अस्पृश वर्गाने आर्थिकदृष्ट्या स्वायत्त रीतीने जिवीत घालविण्यासाठी व्यवस्था करावी. आज अस्पृश्य जाती चरितार्थासाठी दुसऱ्याच्या भिकेवर अवलंबून आहेत. त्यांचा स्वाभिमान नष्ट झाला आहे. त्यामुळे या लोकांनी दुसऱ्याकडे तुकडा मागण्याचे सोडून देऊन जर गावातील लोकांप्रमाणे शेती केली तर त्यांची उन्नती होईल. शेती विकत घेणे अस्पृशांना कठीण जाईल पण जंगल खात्याच्या अखत्यारी कितीतरी पडीक जमिनी आहेत त्या जर एखाद्या अस्पृश्य वर्गाच्या माणसाने मागणी केली तर त्याला मिळण्यासारख्या आहेत." अशा पडीक जमिनी भूमिहीनानी ताब्यात घेऊन शेती करावी असे त्यांचे मत होते.

संशोधक

UGC CARE LISTED
ISSN No.2394-5990

● वर्ष : ९० ● मार्च २०२२ ● पुरवणी मराठी विशेषांक ०७

इतिहासाचार्य वि. का.राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

५५	महिला सक्षमीकरणाचे बदलते स्वरूप - प्रा.उमा पाटील, पन्हाळा, जि.कोल्हापूर	-----	२४९
५६	भारतीय शेती उद्योगाचे आधुनिकीकरण - प्रा.नागोराव तारू, खालापूर, जि.रायगड	-----	२५३
५७	महिला सक्षमीकरणाचे बदलते स्वरूप - डॉ.मनिषा नागपुरे, नागपूर	-----	२५७
५८	भारतीय स्वातंत्र्यानंतरचे बदलते शैक्षणिक धोरण - प्रा.कविता मांजे, कल्याण, ठाणे	-----	२६१
५९	महिलांचा उद्योजकतेमधील वाढता सहभाग व महिला सबलीकरण - प्रा.चंद्रप्रभा, नाशिक	-----	२६६
६०	भारताची कायदा व्यवस्था - डॉ.अरविंद पुनवटकर, सावनेर, नागपूर	-----	२७१
६१	स्वातंत्र्योत्तर आंदोलनांचे विविध परिदृश्य - डॉ.दत्तात्रय अनारसे, माढा, सोलापूर	-----	२७४
६२	पंडित नेहरूंच्या काळातील आर्थिक विकासाचे चिकित्सक मूल्यमापन - प्रा.विजय साळुंके, अमळनेर, जि.जळगाव.	-----	२७७
६३	इचलकरंजीची यंत्रणा कामगार व्यवस्था आणि बदलते स्वरूप - श्री.कुबेर शेकाप्पा कड्डीमनी, इचलकरंजी, जि.सांगली	-----	२८०
६४	भारताचे अलिप्ततावादी धोरण आणि अमेरिका सहसंबंधाचा आढावा (इ.स. १९४७ ते इ.स.२०००) - डॉ.डी.बी ताडेरव, फोंडाघाट, जि.सिंधुदुर्ग	-----	२८४
६५	अ. ब. वालावलकर यांचे इतिहास संशोधनविषयक कार्य- - डॉ.सोमनाथ कदम, कणकवली, सिंधुदुर्ग.	-----	२८९
६६	स्वातंत्र्योत्तर भारतीय परराष्ट्रीय धोरण - डॉ.संजय बेंद्रे, म्हसळा, जि.रायगड	-----	२९२
६७	माहितीची गरज आणि सोशल मिडिया - सौ.स्मीता पाटोळे, सातारा; डॉ.सुधीर पाटील, जळगाव	-----	२९५
६८	हवामान बदलाचा लांजा तालुक्यातील शेतीवर झालेला परिणाम - डॉ.काशिनाथ चव्हाण, लांजा, जि.रत्नागिरी.	-----	३००
६९	भारतीय स्वातंत्र्योत्तर काळातील ग्रंथालय चळवळ - डॉ.अनिता पाटील, बडनेरा	-----	३०५
७०	'गोडसे गांधी.कॉम - नाटक की रंगमंचीयता' - विजय देवकर, राजापूर, रत्नागिरी	-----	३११
७१	स्त्री सक्षमीकरणासाठी शिक्षण - डॉ.संगीता पैकेकरी, माढा, जि.सोलापूर.	-----	३१५
७२	हिंदी उपन्यासां में चित्रित आदिवासी जीवन संघर्ष - हिरामण पवार, राजापूर, जि.रत्नागिरी	---	३१९
७३	सातारा जिल्ह्यातील शतकोत्तर ग्रंथालयाचा इतिहास - सौ.आशा जिरगे, सातारा.	-----	३२५
७४	महाराष्ट्र शासनाच्या जलसिंचन अधिनियमांचा चिकित्सक अभ्यास - कु. वनिता पाटील, कबनूर, कोल्हापूर	-----	३३०
७५	स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील दलित चळवळीतील क्रांतीनायक बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे : एक ऐतिहासिक अध्ययन - डॉ.पंकज मून, वडनेर, ता.हिंणघाट, जि.वर्धा	-----	३३५
७६	भारतीय स्वातंत्र्यानंतरची राजकीय व साहित्यिक स्थिती - डॉ.नामदेव शिंदे, माढा, जि.सोलापूर	---	३४०
७७	महिला सक्षमीकरणाचे बदलते स्वरूप - डॉ.शर्मिला घाटगे, कोल्हापूर.	-----	३४३
७८	माहिती तंत्रज्ञानाचे मानवी समाजावर होणाऱ्या परिणामाचे अध्ययन - प्रा. रेखा चाठ, कळंब, जि.यवतमाळ	-----	३४७
७९	स्वातंत्र्योत्तर भारतातील शिक्षण आणि कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे विचार व कार्य - प्रा.सुमन केंद्रे, पंढरपूर, जि.कोल्हापूर,	-----	३५३
८०	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या कालखंडातील दलित चळवळीचा अभ्यास - डॉ.अनिल टिके, फलटण, जि.सातारा.	-----	३५७

स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील दलित चळवळीतील क्रांतीनायक बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे : एक ऐतिहासिक अध्ययन

प्रा. डॉ. पंकज वामन मून

श्री. साईबाबा लोकप्रबोधन कला महाविद्यालय, वडनेर, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा

मो. ९५७९४९५४२७, Email :- pankajmoon.1982@gmail.com

सारांश :

विदर्भातील दलित चळवळीतील प्रमुख नेत्यांपैकी बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे हे एक होते. ते चंद्रपूर जिल्ह्यातील रहिवासी असून, त्यांनी अस्पृश्यांच्या प्रश्नासंबंधी, भूमिहीन शेतमजुरासंबंधी भरीव असे कार्य केले आहे. त्यांनी अस्पृश्य समाजात जागृती करून डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे विचार लढागाळातील जनसामान्यापर्यंत पोचविण्याचे महत्त्वपूर्ण कार्य केले आहे. स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील विदर्भातील दलित चळवळीतील नेत्यांमध्ये त्यांचे नाव अग्रक्रमाने येते. त्यांनी दलित, अस्पृश्य, कामगार, भूमिहीन शेतमजूर यांचे प्रश्न मोठ्या शिताफीने मांडून त्यांना न्याय मिळवून देण्याचा प्रयत्न केला. विदर्भात डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे विचार रुजविण्यात त्यांनी मोलाचे परिश्रम घेतले. आयुष्यभर डॉ.आंबेडकर यांचा संदेश व विचार सामान्यांपर्यंत पोचवून भक्कम पायावर संघटनांची बांधणी केली. व मागास प्रदेशात उच्च शिक्षणाची सोय निर्माण केली. डॉ.आंबेडकरांचा संदेश प्रमाण म्हणून उच्च शिक्षण प्राप्त करून समाजसेवेचे व्रत स्वीकारले. बॅरिस्टर राजाभाऊ खोब्रागडे हे गर्भश्रीमंत कुटुंबातील व्यक्ती असली तरी त्यांनी सामान्य कार्यकर्त्या प्रमाणे आयुष्यभर दलित चळवळ निष्ठेने गतिमान केली. त्यांच्या कार्यामुळे दलित आंबेडकरी चळवळीत त्यांचे नाव सन्मानपूर्वक घेतले जाते. एकूणच या संशोधनपर लेखात बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांच्या स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील दलित चळवळीतील कार्याचा आढावा घेण्याचा प्रयत्न केला आहे.

प्रस्तावना :-

स्वातंत्र्यपूर्व काळात विदर्भात अस्पृश्यांच्या जागृतीचे कार्य सुरू झाले होते. डॉ.आंबेडकरांच्या समाजकारणातील प्रवेशानंतर विदर्भातील अनेक अस्पृश्य नेत्यांनी डॉ.आंबेडकर यांच्या नेतृत्वाला स्वीकारले व डॉ.आंबेडकर यांच्या नेतृत्वातील मानवमुक्तीच्या लढ्याला अधिक गती प्राप्त करून दिली. त्याचप्रमाणे डॉ.आंबेडकरांनी सुद्धा विदर्भातील

पुरवणी अंक-७ मार्च २०२२

अस्पृश्य नेत्यांवर प्रचंड विश्वास ठेवून अनेक महत्त्वपूर्ण घटनांची सुरुवात विदर्भाच्या भूमीतून केलेली दिसून येते. डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचार व कार्य वर तन-मन-धनाने निष्ठा ठेवणारे यापैकी चंद्रपूर येथील श्रीमंत देवाजीबापू खोब्रागडे यांची कुटुंब होते. त्याच कुटुंबातील बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांनी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या काळात व डॉ.आंबेडकरांच्या महापरिनिर्वाणानंतर दलित उद्धाराचे कार्य जिवनाच्या शेवटपर्यंत केले. तेव्हा त्यांच्या कार्याचा मागोवा प्रस्तुत लेखात घेतलेला आहे.

संशोधनाचा उद्देश :-

१. बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांनी केलेले दलित उद्धाराचे कार्य समाजापुढे आणणे.
२. बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांच्यापासून दलित चळवळीत कार्य करू पाहणाऱ्या नवीन कार्यकर्त्याला प्रेरणा निर्माण करणे.
३. अभ्यासकांना बॅरिस्टर राजाभाऊ खोब्रागडे यांच्या बद्दल ऐतिहासिक माहिती प्राप्त करून देणे.

गृहीत तत्त्वे :-

१. बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांच्या नेतृत्वामुळे दलित चळवळीला गती प्राप्त झाली.
२. दलितोद्धार चळवळीत बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांचे कार्य महत्त्वपूर्ण आहे.
३. बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांच्या प्रयत्नाने विदर्भातील अतिदुर्गम मागास प्रदेशात डॉ. आंबेडकरांचा विचारांचा प्रसार झाला.

संशोधन पद्धती :-

सदर शोधनिबंध तयार करण्यासाठी संशोधन पद्धती नुसार ऐतिहासिक संदर्भ ग्रंथ पद्धतीचा अवलंब करून उपलब्ध साहित्याचे शास्त्रीय पद्धतीने परीक्षण करून मूल्यमापन केले गेले आहे.

बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांची कौटुंबिक पार्श्वभूमी व पूर्व चरित्र :-

बॅरि.राजाभाऊ खोब्रागडे यांचे वडील देवाजी बापू यांचा जन्म २ जानेवारी १८९९ मध्ये झाला. देवाजींनी

(३३५)

Kala Sarovar Quarterly Journal Approved by UGC Care List

कला सरोवर

KALA SAROVAR

[भारतीय कला एवं सांस्कृती की विशिष्ट शोध पत्रिका]

INDEX

	DEVELOPING SKILLS FOR 21 ST CENTURY	- Dr. Renu Bayaskar	12
	The theory of Cosmology in Indian Puranic Literature	- JAYASHREE SAHA	18
3.	Cangadeva-Pasasthi: A philosophical Discourse	- Dr. Rina Avinash Pitale Paradkar	25
4.	National Education Policy - Pre-Primary Education	- Dr. Tikshya M. Shyamkul	34
5.	"Intuition" as a source of Atma Gyan	- Ku. Dhanshree Patrikar	37
6.	Women Entrepreneurship Problem during Covid19	-Dr. Rosalin Mishra	41
7.	PORTRAYAL OF REALISM IN THE SELECT NOVELS OF CHETAN BHAGAT	-Mangesh Bhaurao Shamkure	47
8.	Interpretation of History as Fiction in Mistry's <i>Such A Long Journey</i>	-Asst. Prof. Abdul Shamim - Dr. Kapil Singhel	53
9.	AGRICULTURE LANDUSE AND IRRIGATION FACILITIES OF TELGAON VILLAGE IN SOUTH SOLAPUR TAHSIL: A CASE STUDY	-Dr. H. L. JADHAV	57
10.	Revisiting Martin Buber's Theory of Knowledge	-Dr. Amita Valmiki	62
11.	IMPORTANCE OF HUMANITIES IN ELEMENTARY EDUCATION	-Dr. Naresh Bhojar	67
12.	"KNOWLEDGE "	-DR. PRAVIN GOPALRAO PATIL	71
13.	SOURCES OF KNOWLEDGE IN HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES	-Dr. Mohammed Ajaz Sheikh	76
14.	HISTORY, POLITICS, FACTS AND FICTION IN SALMAN RUSHDIES SELECT NOVELS	-ABDUL SAJID KAZI -DR. DEEPIKA DHAND	80

Abstract

In the course of recent many years, the humanities have been dependent upon a reformist degrading inside the scholastic world, with early cases of this marvel following back to the USA and the UK. There are a few pieces of information concerning how the college has commonly been setting a lower significance on these fields, for example, through the disposal of courses or even entire offices. It is worth focusing on that this oppression humanities certifications is roundabout in nature, all things considered truth be told for the most part the consequence of the efficient advancement of different fields, especially, for example, business the executives. Such a wonder has in any case brought about a significant decrease in the level of humanities graduates inside a bunch of 30 OECD nations, when contrasted with different regions. In certain nations, a decrease can even be seen comparable to their total numbers, particularly with respect to doctorate certificates. This article reveals some insight into instances of global political rules, spread out by the OECD and the World Bank, which have added to this depreciation. It investigates the effects of contracting assets inside scholarly branches of the humanities, both inside and outside of the college, while evaluating the advantages and benefit of contemplating these fields. A case is made that a general public that is thought to be undeniably founded on information ought to be more penetrable and inviting to the unique and remarkable disciplines that produce it, putting reasonable and fair worth on its individual fields.

Introduction

This minimization of the humanities has been a progressive interaction that showed itself at various occasions all through the nations in which it very well may be noticed. A worldwide methodology was utilized for examining this cycle (Costa, 2016), alongside accessible OECD information which comprised of a subset of thirty nations and recorded the period somewhere in the range of 2000 and 2012^{Footnote2}. Under these conditions, "graduates by field of education"^{Footnote3} is apparently one of a handful of the significant markers that we can set up. On dissecting it, one can infer that notwithstanding some difference in inclinations for every individual country, there is a general shift that permits us to unhesitatingly verify such a depreciation when we contrast figures for the year 2000 and those of 2012. This methodology was additionally supplemented with the investigation of contextual analyses and existing scholarly writing on the theme (Costa, 2016).

In view of that, it appears to be dumbfounding that in an alleged information society, one that ought to be 'supported by its variety and its abilities' (UNESCO, 2005, p.17), not all information fields would be esteemed in a fair way. So for what reason does it occur and why specifically to the detriment of the humanities? Alternately, what are the purposes behind taking a gander at the humanities in a more certain light? These reasons have for quite some time been known, yet would nowadays be able to need adequate acknowledgment. The objective of this remark is to resolve these inquiries.

ISSN:0976-0822

Kalyan Bharati

Vol: 36, No: (IX), 2021

Kalyan Kumar Dasgupta Memorial Committee
Kolkata, West Bengal

33	CHANGING ATTITUDE TOWARDS PHYSICAL EDUCATION AND MODERN LIFESTYLES	Dr Sanjeev Kumar Dr Sanjay Choudhary	174-177
34	IMPACTS OF COVID-19 PANDEMIC ON SPORTING EVENTS AND MENTAL HEALTH	Dr. Naresh Bhoyar	178-181
35	EFFECT OF PLYOMETRIC TRAINING ON MUSCULAR ENDURANCE OF FOOTBALL PLAYERS	Kukumoni Patir Dr. Laishram Santosh Singh Sarungbam Sen Singh Dr. K. Romeo Meetei	182-186
36	A COMPAISON OF PSYCHOLOGICAL ASPECT AMONG BOXERS WITH DIFERENT WEIGHT CATEGORIES	Pankaj Phogat	187-190
37	ROLE OF SPORT PSYCHOLOGIST FOR ATHLETES TO BEAT LOCKDOWN	Dr. Sambhaji Bhonsale	191-193
38	EFFECTS OF GYMNASTICS EXERCISES ON THE AUTISM LEVEL OF AUTISTIC CHILDREN	Dr. Parveen Kumar Sharma Dr. Naveen Kumar Sharma Dr. Dalwinder Singh	194-198
39	UNIT COST AND COST-EFFECTIVENESS ANALYSIS: A CASE STUDY OF AN INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTE (ITI) IN MANIPUR	Limpi Talukdar Dr. Chiinkhanniang Tombing Madhu Chaubey Ranjan Kumar	199-205
40	MEDIEVAL SOCIETY & SPORTS	Dr Sanjay Choudhary Mrs. Rekha Sharma	206-208
41	THE EFFECT OF COVID-19 ON MENTAL HEALTH AND WELL BEING IN SPORTS	Dr. Rajesh Shrirang Alone	209-211
42	SPORTS & ACTIVE LIVING DURING -19	Dr. Meenakshi Pahuja	212-214
43	UNIQUENESS AND EFFECTIVENESS OF RIDING BICYCLE IN MANAGING PHYSICAL FITNESS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS DURING COVID-19 PANDEMIC	Praveena A	215-221

IMPACTS OF COVID-19 PANDEMIC ON SPORTING EVENTS AND MENTAL HEALTH

Dr. Naresh Bhoyar

Assistant Professor, Department of Physical Education, Shri Saibaba Lok Prabodhan Arts College, Wadner, Th. Hinganghat, Dist. Wardha.

Abstract

The novel COVID-19 flare-up has started in later December/2019 and quickly the pandemic was pronounced influencing individuals around the world. Games have been dropped worldwide and elite competitors expected to remain at home in isolate to keep away from infection spread and care about their wellbeing. The Tokyo 2020 Summer Olympic Games delay is perhaps the best illustration of the pandemic seriousness in sports since deferment hurts both game coordinations and competitors' groundwork for the greatest and most anticipated world game. Social segregation has changed competitors preparing routine and, in spite of a large number of them continue to practice at home to stay in shape, all progressions in the standard routine brought about by the isolate may prompt a few physical and physiological hindrances, like intellectual issues, mental weariness, and changes in rest designs hurting their immunologic framework. Moreover, the elite competitors ought to be observed cautiously once they additionally address numerous financial interests, which drives us to the conversation in regards to how/while games should return. In this sense, the public specialists, heads of brandishing alliances, and the superior competitors should pick the best technique to gets back with games all throughout the planet and assurance the two competitors and crowd wellbeing during rivalries. In this way, the current article plans to examine the fundamental effects of COVID-19 pandemic on games around the world, and the damages endured by the elite competitors due to the social disengagement.

Keywords: Impact, Covid-19, Pandemic, Sporting, Mental, Health.

Introduction

The COVID-19 pandemic fundamentally affects the existences of kids all throughout the planet in an assortment of areas. A sum of 188 nations have shut their schools in light of the pandemic which is assessed to have come about in over 1.5 billion youngsters missing a critical time of instruction (United Nations 2020a). Further, it is assessed that an extra 42-66 million youngsters will be in outrageous destitution because of the pandemic (United Nations 2020a). This paper centers around the likely effects of COVID-19 on kids related with sport. It was gathered dependent on the contribution of 37 specialists and professionals in the fields of kid rights, security, and protecting in sport. As well as working with a trade of data on the subject, it unites perceptions and worries for the thought of leaders and others with impact over approaches, asset allotments and programming identified with kids and game as the world forms back from the pandemic. This remembers those for sports associations, public and neighborhood governments, between legislative substances, global offices, contributor offices, common society associations and local area based associations.

Game is a significant supporter of monetary and social turn of events. Its job is all around perceived by Governments, remembering for the Political Declaration of the 2030 Agenda, which thinks about "the commitment sports make to the strengthening of ladies and of youngsters, people and networks, just as to wellbeing, training and social incorporation goals." Since its beginning, the COVID-19